

**УРОК: 4-5**

**ДАТА: 24. 01.2023**

**ГРУПА: 34**

**Тема:** Юрій Яновський. Творча біографія митця.

**Мета:** ознайомити учнів із творчою біографією Юрія Яновського, місцем письменника в розвитку української літератури, жанровою своєрідністю роману «Вершники»; розвивати вміння аналізувати твори; виховувати інтерес до творчості письменника.

**Тип уроку:** вивчення нового матеріалу.

**Обладнання:** портрет письменника, мультимедійний додаток «Життєвий і творчий шлях письменника», виставка творів Ю. Яновського, документальної, художньої та публіцистичної літератури про письменника, епіграф.

Трапляються люди, що не полишають  
у пам'яті жодних згадок —  
були та й нема. Зате життя нас  
нагороджує великою кількістю  
людей-зірок, які не гаснуть у нашій  
пам'яті, які живить у тобі,  
зогрівають тебе своїм теплом, своєю  
мудрістю.  
До таких світлих, незабутніх людей і  
належить Юрій Іванович Яновський.  
*Матвій Талалаєвський*

## ПЕРЕБІГ УРОКУ

### I. Організаційний момент

### II. Мотивація навчальної діяльності.

*Оголошення теми й мети уроку*

### III. Сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу

#### *1. Вступне слово*

Складний і важкий, іноді й суперечливий творчий шлях пройшов Юрій Яновський, шлях, будні якого були сповнені пристрасної творчості й горіння. Девізом його стали крилаті слова Еміля Золя: «Ні дня без рядка».

Ключ до справжнього розуміння і злетів, і протиріч, та й деяких творчих невдач Яновського — у сумлінному вивченні його спадщини.

Максим Рильський у статті «Правда завжди правда», присвяченій пам'яті письменника, закликав «при ясному денному світлі уважно переглянути всю творчість Яновського, — не для того, щоб її таки всю прийняти й визнати бездоганною, не для того, щоб канонізувати й поставити поза критикою деякі окремі, особливо ранні, твори письменника, а для того, щоб над іменем нашого видатного майстра й чесного громадянина засіяло в усій своїй красі сонце правди».

2. Розгляд виставки творів письменника та документальної, публіцистичної літератури про нього

3. Вивчення біографії Ю. І. Яновського

### **Основні дати життя й творчості**

1902 року, 27 серпня у селі Майєрове Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (нині Компаніївський район Кіровоградської області) у хліборобській родині Івана Миколайовича та Марії Мусіївни Яновських народився син Григорій, якого згодом стали називати Юрієм.

1909 р. — вступив до церковно-приходської школи в с. Майєровому, через рік — до земської в селі Нечаївці.

1911 р., серпень — зарахований до Єлисаветградського реального училища.

1918-1919 рр.— боєць добровільної санітарної дружини в місті Єлисаветграді, бере активну участь у боях проти банди Никифорової.

1920 р. — інструктор Єлисаветградського повітового статистичного бюро та інспектор карткової системи продовольчого комітету.

1921 р. — інспектор Єлисаветградської повітової робітничоселянської інспекції.

1922 р. — завідувачий відділом адмінсектора при Єлисаветградському міськвиконкомі; 4 червня — у київській газеті «Пролетарська правда» з'являється перша публікація — вірш російською мовою «Море» під псевдонімом Ней.

1922-1925 рр. — студент Київського політехнічного інституту.

1924 р., 17 лютого — у київській газеті «Більшовик» з'являється перша публікація українською мовою — вірш «Дзвін» під псевдонімом Юрій Ней.

1924 р., 2 березня — у тій же газеті друкується перше оповідання «А потім німці тікали».

1925 р. — у Харкові (видавництво «Книгоспілка») виходить перша книга — збірка оповідань «Мамутові бивні»; жовтень — переїзд до Харкова, знайомство з В. Блакитним, О. Довженком, Остапом Вишнею, П. Тичиною, М. Кулішем.

1925-1927 рр.— редактор ВУФКУ, головний редактор Одеської кінофабрики.

1927 р. — у журналі «Вапліте» (№ 3) друкується повість «Байгород».

1928 р.— виходить книга поезій «Прекрасна Ут» і роман «Майстер корабля».

1930 р. — виходить роман «Чотири шаблі».

1932 р. — з'являється друком перша п'єса «Завойовники».

1935 р. — друкується роман «Вершники» спочатку в перекладі російською мовою в журналі «Знамя» та «Роман-газеті» (Москва), потім у Держлітвидаві України.

1937 р. — у театрах Москви, Ленінграда, Харкова та інших міст з успіхом іде п'єса «Дума про Британку».

1939 р.— переїзд на постійне проживання до Києва; 31 січня — нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

1941 р., 3 вересня — у газеті «За Радянську Україну» друкується перша новела воєнного часу «Коваль».

1941-1946 рр.— відповідальний редактор журналу «Українська література» (з січня 1946 р. — «Вітчизна»).

1942 р.— виходять збірки оповідань: в Уфі — «Американський кум» та «Генерал Макодзьба», у Саратові — «Новели».

1945 р., листопад — 1946 р., березень — спеціальний кореспондент газети «Правда України» на Нюрнберзькому процесі.

1947 р. — у журналі «Дніпро» (№ 4 -5 ) друкується роман «Жива вода».

1948 р., квітень — за цикл «Київські оповідання», опублікований у журналі «Знамя», присуджено Державну премію СРСР.

1954 р., 16 лютого — прем'єра п'єси «Дочка прокурора» на сцені Київського драматичного театру ім. Лесі Українки.

1954 р., 25 лютого — помер Ю. І. Яновський. Похований у Києві на Байковому кладовищі.

### **Творчий доробок митця**

Ю. Яновський залишив нам багатожанрову спадщину: 70 новел, оповідань, чимало поезій, повість, чотири романи, сім п'єс (деякі успішно ставилися театрами), а ще кіносценарії, публіцистика.

Його справедливо називають сміливим новатором в українській літературі ХХ ст. Він — один із найяскравіших представників неоромантичної течії в ній. У царині як змісту, так і форми художніх творів ніколи не прагнув ходити чужими стежками, відкидав усталені схеми, банальності, трафарети. Уже перші збірки новел Ю. Яновського «Мамутові бивні» (1925), «Кров землі» (1927) разом із творами М. Хвильового, Г. Косинки, В. Підмогильного та ін. підтвердили відхід нової хвилі української літератури від народницько-просвітницьких традицій ХІХ, а почасти й початку ХХ ст. Поза сумнівом, на них позначився вплив футуризму й кіностилістики нової музи, що вабила до себе і Яновського. Сюжетами новел «Мамутові бивні», «Історія попільниці», «Роман Ма», «Туз і перстень», «Кров землі» керує смілива авторська думка, хоч у цілому вони досить банальні й поширені на ті часи.

Серед ранніх творів Ю. Яновського — новела «Поворот» (1927), надрукована вперше тільки 1967 р. У романтичному стилі написана повість «Байгород», яка створювалася 1927 р. в Одесі, «коли спогади юнацтва підступили клубком до його горлянки. Авторіві нашому здавалося тоді, що море витікає з берегів і широкою водою тече в степи, переламуючись, перегинаючись через обрій»,— так пояснено задум у «Коментарях до зн и ж ок .».

Роман «*Майстер корабля*» (1928) — абсолютно новаторський за змістом і формою твір в українській літературі. Яновський осмислює роль творчої інтелігенції, власне, еліти суспільства у формуванні й становленні світогляду нової доби — тема, що постала на вістрі інтересу багатьох тогочасних письменників.

У романі «*Чотири шаблі*» (1931) показано могутню стихію національно-визвольного руху в Україні в революційний час та його трагічні наслідки. Така тема в українській літературі була порушена вперше. Твір складається із семи розділів (пісень).

Таким чином, письменник започаткував в українській літературі

новий різновид роману — роман у новелах. Після появи 1935 р. роману в новелах «Вершники» письменник став досить відомим. Цей твір узагалі протягом довгого часу вважався вершинним здобутком митця. «В цій невеликій книжці закладено три роки роботи, три роки всіляких думок і самовідчужань, усяких життєвих умов», — читаємо в записниках автора. У ньому розповідається про братовбивчу війну в Україні 1919 р., яка стала початком трагедій, що випали на долю українського народу після революції 1917 р.

Ю. Яновський — романтик за світовідчуттям і стилем, його приваблювали яскраві характери, небуденні, екстремальні ситуації, у яких найвиразніше розкривалися людські риси. Його манера письма позначена суб'єктивною стихією: вибухом емоцій, патетикою, виведенням «назовні» авторськими симпатіями та антипатіями. Він був тонким стилістом з особливим чуттям слова, його відтінків і нюансів. Сам письменник назвав себе поетом, який інколи пише прозу.

#### **IV. Домашнє завдання**

1. *Конспект біографії письменника*
2. *Прочитати твір «Майстер корабля»*

***Шановні студенти, прошу Вас додатися до мого акаунту [maryporazova@gmail.com](mailto:maryporazova@gmail.com) на платформу <https://classroom.google.com>  
Код курсу: **hub5cxr*****

**УВАГА!!!**

**ФОТО КОНСПЕКТІВ ЗАВАНТАЖУВАТИ У CLASSROOM**